

„O droomen van mijn jeugd!"
DE GENESTET.

Tan 't reizen is — gelijk van meer dingen — in onze dagen van stoom de poëzie wel een weinig verbleekt.

Wat voor poëzie is er nu aan een spoorreinreis! Je stapt in, eerste, tweede of derde klas naarmate van de gesteldheid van de portemonnaie; je gaat zoo mogelijk in een hoekje zitten met de krant, die je nog even hebt gekocht; je leest dat blad uit, tot alle sportberichten en alle advertentiën toe; je legt ten slotte, als je goed in een stemming van verveling bent gekomen, de krant weg en kijkt het landschap in, dat in zijn snelle werveling geen houvast geeft aan het starend oog en geen landschapstemming kan wekken; je kijkt ten slotte eens naar je medepassagiers en zegt in je zelf, wat Nurks, de neef van Hildebrand, hardop zei: „Niet veel zaaks!" je moppert eens, dat het zoo lang duurt, wanneer de trein buiten een station vijf minuten moet wachten — en voordat je de verveling hebt overwonnen, is de trein het station van bestemming reeds binnengedaverd, je hebt de deurkruk al in handen, voor de trein staat; je springt er uit met twee voeten tegelijk en je holt naar den uitgang en dringt door de menigte: gelukkig, de reis is afgelopen.

Dat is tegenwoordig de poëzie van het reizen. Zelfs wanneer je eenige dagen onderweg bent. 's Namiddags stap je in; je reist Nederland door, Duitschland in, houdt hier en daar eens stil aan een station, krijgt de lampen aan in Emmerich, zoekt je slaappleats op in Keulen, slaapt, of hoopt te slapen bij schemerlamp in het berglandschap van den Rijn en in de vlakke van Baden, wordt wakker in Bazel, ziet uit je portier in de verte de Alpentoppen, maar kunt er haast nergens het rechte gezicht op krijgen, vindt eindelijk eens een berglandschap te genieten, zooals je 't in boeken beschreven hebt gelezen en je zou den trein willen uitspringen om beter te kijken, maar opeens ga je met gesloten portieren den zwarten nacht van den Sint-Gotthard-tunnel in; je ontkomt aan de duisternis, ziet naar den blauwen Italiaanschen hemel, vraagt of dat ginds geen rijstvelden zijn, verveelt je meer en meer, vooral omdat je van zitten en schommelen en zwijgen en zuchten doodelijk vermoeid bent, en je zegent je lot, als je eindelijk Genua hebt bereikt en gauw een hotel opzoekt, om uit te rusten van het genot van het reizen.

Geen wonder, dat wie van reizen houdt, wie de poëzie van het reizen kent, naar eigen middel van vervoer omziet; dat hij zijn stalen ros bestijgt of de reisschoenen aantrekt. We hebben fietspaden, we hebben wandelwegen; we doen in den zomer onze voetreisjes, zooals onze grootouders het deden. En wanneer onze beurs het toelaat, dan schaffen we ons een auto aan — en gebruiken ze als particulieren spoorrein, om ook maar weer zoo snel mogelijk ons te verplaatsen.

Neen, dan wisten onze voorouders beter met hun reiskoets. Een groot rijtuig als een kleine kamer op vier groote wielen, twee, drie of vier welgedane paarden er voor, een vertrouwd koetsier en een goede weg, dan wordt het reizen een genot, zelfs voor den voetgaanden toeschouwer.

Ik liep dezer dagen in najaarszonneshijn op den Leidschen straatweg. Daar behoorde ik het wandelpad te volgen, maar trouw aan mijn gewoonte om onder het gewelf der boomen te loopen en niet aan den buitenkant op den rand van de sloot, volgde ik den hoofdweg, en ik genoot van het bleke zonnelicht, dat bijna recht van voren kwam en den weg maakte tot een gang van bleek goud, uitlopend op een gouden poort.

En daar reed me in snelle vaart een auto voorbij, en zette mij in een wolk van stof en rook en geuren. Goed,

dat die dingen ook weer dalen en verwaaien en de weg weer vrij wordt, maar toch dacht ik een oogenblik met gemengde gevoelens aan wat ik pas gelezen had, dat er weer benzine vrijgegeven was. Wie vindt eens benzine uit, die geen walmen geeft, en wegen, waarop door een auto geen stof wordt opgejaagd!

En toen het weer helder was op mijn breeden weg, kwam daar in matigen draf een rijtuig mij achterop. Sierlijk van vorm en glanzend van lak — ik had alle gelegenheid om het te bekijken — met twee glimmende zwarte paarden er voor, wie je 't kon aanzien, dat ze meenden, geen slavendiensten te verrichten maar voor hun genoegen op den weg te draven. Aan de inzittenden heb ik in 't geheel niet gedacht, maar het rijtuig en de paarden waren mij een verlustiging.

En ik stelde mij een reis voor in ouderwetschen trant. De reiskoets het tijdelijke tehuis; daartoe ingericht naar den tijd van het jaar, des winters met reisdeken en voetzak. De bagage bovenop en achterop, ook wat in den nacht te gebruiken is. Een reisgezelschap van vrienden of verwanten, in levendige gesprekken over de onderwerpen van den dag, over het omringende landschap, of over wijsgeerige problemen of letterkundige studiën of theologische beschouwingen of hartelijke ontboezemingen — het rijtuig hindert in zijn gelijkmatig rollen het gesprek niet.

En nu en dan een pauze; de paarden moeten op hun tijd een korte rust en een kleine verkwikking genieten en de reiziger neemt er ook een in de herberg, en houdt een praatje met den waard, die werkelijk een huiswaard is.

Dat blijkt vooral, als de avond komt en de paarden gestald worden. De reizigers nemen hun plaats aan de open tafel; er zijn andere reisgezelschappen ook, en de waard zelf zit mee aan tafel. Daar valt te vertellen van de reis, van de landstreek, van het tehuis, dat we hebben verlaten, van de stad, die we zoeken en waar anderen reeds zijn geweest, en onze waard, zonder een bereisd man te zijn, blijkt toch overal tehuis te wezen, dank zij zijn jarenlangen omgang met reizigers. Neen, we hebben volstrekt geen haast om onze kamers op te zoeken; we voelen ons veel te veel gast, huisgenoot bijna, bij den vreemden waard.

Wanneer wij maar goede opmerkers zijn, welk een oogst van opmerkingen valt er dan voor ons te garen. Hoe hebben vroegere mannen ons hun reisindrukken beschreven: Van Oosterzee en Heinrich Heine en Emil Frommel en Otto Funcke. Schrijf nu eens reisindrukken, een boek vol, van een spoorreinreis, ook al gaat ge in eenen door van hier naar Wladiwostok!

En bij dat reizen trekken we dóór de dorpen en steden. Wat zien we bij een spoorreis van de plaatsen, die we passeeren? De armoedigste buurten van den achterkant! Wat zagen we uit de reiskoets? De hoofdstraten, de marktpleinen, de fraaie stadhuizen, de statige kathedralen. Meestal stalden wij er recht tegenover, zoodat we gelegenheid hadden er althans oppervlakkig kennis mee te maken. Bovendien konden we ons rijtuig laten wachten zoolang we wilden. Onze paarden klaagden niet.

En dan ten slotte het uitzicht op de plaats onzer bestemming. In den spoorrein zien we daar niets van, want ze ligt vooruit en we kunnen alleen zijwaarts zien. Maar in onze reiskoets met rondom glas zien we al uren te voren, de hooggebouwde stad, waar de kerken hoog boven uitsteken, thans van binnen uit verlicht voor den avonddienst, en de daken versierd met pas gevallen sneeuw. Hoe doet dat gezicht ons hart sneller kloppen! Een halven dag het vooruitzicht van straks door de poort in dien muur binnen te gaan, onze wielen te hooren ratelen over de straatsteenen, voor ons eigen huis stil te houden, onze huisgenooten weer te groeten na lange afwezigheid, en dan te vertellen dagen lang van alles wat we op onze reis hebben gezien, gehoord, besproken en ondervonden.

Waarlijk, zoo was het reizen een genot en een leerschool tevens, en de opvoeding van een jongen man gold voorheen dan ook niet voor voltooid, voor hij een groote buitenlandse reis had gedaan. De rijke deed het op kosten van vaders beurs, de werkman verdiende onderweg zijn brood; hij reisde op het ambacht.

A. L.

1899

